VIII. BAŽNYČIOS, VIENUOLYNAI

Audrius Astrauskas, Mindaugas Bertašius

Archeologiniai tyrimai Marijampolės Marijonų vienuolyne

1995 m. tyrinėta Marijonų vienuolyno aplinka Marijampolėje. Tyrimų darbai buvo susiję su drenažo klojimu. Tirta atskiromis perkasomis (iš viso 12) ir kasamos trasos vietoje. Iš viso tyrimų plotas sudarė 220 m^2.

Aplink vienuolyną įžemį sudaro rudas priemolis arba priemolis su žvyru. Visame tirtame plote kultūrinio sluoksnio storis siekia 40-90 cm, tačiau jis neinformatyvus. Daugiausia tai neturintis aiškios ribos su įžemiu ištisinis tamsios žemės sluoksnis. Jis susidaręs daržo, sodo, neintensyviai naudoto kiemo vietose. Įvertinus kultūrinio sluoksnio stratigrafiją, santykį su vienuolyno pastatu, sluoksnio struktūrą, matyti, kad jis formavosi XVIII-XIX a. Tai patvirtina sluoksnyje randami pavieniai keramikos fragmentai, duobėse - keramikos sankaupos. XVII a. ar ankstesniu laikotarpiu gali būti datuojamos kelios atsitiktinės šukelės. Visa likusi keramika būdinga XVIII a. pabaigai-XIX a.

Tyrimų metu surasta XIX a. lietaus drenažo įrenginių fragmentų. Visą pastatą supo 80-100 cm pločio grindinys, kai kuriose vietose suformuotos įdubos su nutekėjimo kanalais. Š krašte surastas įdomus lietaus kanalizacijos kanalas. Jis prasidėjo ties siena paviršiuje ir toliau gilėdamas tęsėsi Šešupės pusėn. Po vienaaukščiu priestatu kanalas jungėsi su stambesniu kanalizacijos kanalu. Abiejų kanalų įrengimas vienodas: iškasus griovį, jų pagrindas išgrįstas lauko akmenimis, ant jo sumūrytas pusės plytos storio skliautas. Pirmojo kanalo plotis 56 cm, aukštis 36 cm (anga 29x22 cm), antro kanalo vidaus plotis 72 cm ir aukštis 46 cm. Panašūs drenažo įrenginiai randami ir kituose anksčiau statytuose Lietuvos vienuolynuose, pvz.,

Pažaislyje (Kaunas).

Tyrimų metu surasta ankstyvojo vienuolyno statybos etapo (XVIII a. pabaiga) fragmentų: ankstesnio pastato pamatai, buvusio įvažiavimo į rūsį liekanos.

Dainius Balčiūnas, Aleksandras Vaškelis

Kauno Šv.Jurgio bažnyčios archeologiniai tyrimai 1994 m.

Šv.Jurgio bažnyčia, XV-XIX a. priklausiusi Kauno Bernardinų vienuolynui, stovi Nemuno ir Neries upių santakoje, ant Kauno pilies P gynybinio griovio šlaito.

Restauruojant bažnyčią, numatyta vietoje visiškai susidėvėjusių medinių grindų presbiterijoje pakloti naujas. Dar 1993 m., nuardžius senąsias grindis, po išlyginamuoju smėlio sluoksniu pradėjo ryškėti laidojimo kriptų skliautų fragmentai. Kriptų skaičius, dydžiai, išsidėstymas presbiterijoje buvo neaiškūs. Todėl 1994 m., prieš ruošdami naujų grindų konstrukcijos projektą, Kauno PRPI archeologai ištyrė presbiterijos plotą.

Istorinių tyrimų duomenimis, gotikinė dabartinio plano bažnyčia pradėta statyti 1492 m., o baigta 1502 m. Didžiausi bažnyčios atstatymo ir rekonstrukcijos darbai vykdyti po dviejų didžiųjų miesto gaisrų - 1603 m. ir 1624 m. Gaisrų metu degant bažnyčiai, griuvo pagrindinės halės skliautai, pilioriai, skilo sienos, o presbiterija su didžiuoju altoriumi abu kartus išliko ugnies nepaliesta.

1655-1661 m. karo su Maskva metu sunaikintas bažnyčios interjeras ir išplėšti laidojimo rūsiai. 1850 m. vienuolynas uždarytas. Pastatai ir bažnyčia perduoti Kauno kunigų seminarijai. Po Antrojo pasaulinio karo bažnyčia paversta sandėliu.

Kauno kurijos archyve, tarp saugomų Bernardinų vienuolyno dokumentų nuorašų yra 1620 m. lapkričio 27 d. sudarytas visų Šv. Jurgio bažnyčioje esančių laidojimo kriptų ir palaidotų jose asmenų sąrašas. Presbiterijoje aprašytos 8 kriptos ir 14 kriptų - bažnyčios halėje.

Darbų metu presbiterijoje ištirtas 126 m^2 plotas. Nekasinėta liko tik